

**Ordføreren for Forslagsstillerne (Rordam):** Ingen, der kender det ærede Medlem fra Assens (Berntsen), kan betragte ham som Straaemand i nogen Henseende. Det ærede Medlem har en temmelig kraftig Villie og har i det hele en kraftig Natur, og jeg har ikke ved min Bemærkning sigtet til det ærede Medlem, tværtimod!

**Indenrigsministeren (P. Munch):** Den Gang, dette Forslag blev indbragt her i Tinget, stod jeg som Medforslagsstiller, og allerede deri ligger, at jeg i høj Grad kan give den Tanke, der indeholdes i dette Lovforslag, min Tilslutning. Forholdene med Hensyn til Styrelsen af vore Byer have i Danmark udviklet sig paa en ejendommelig Maade. Medens vi indtil 1660 havde et udpræget frit Købstadsstyre i Danmark, lige saa frit som de fleste andre Steder, hvor Købstæderne fra gammel Tid have haft klart og afgjort Selvstyre, skete for Danmarks Vedkommende i Tiden umiddelbart efter 1660 en Overgang til det fuldstændig modsatte Styre, et gennemført Embedsmandsstyre i Købstæderne, og det skete i Danmark i en Grad som neppe i noget som helst andet Land. Aarsagen dertil laa ligefor. Den laa deri, at vore Købstæder efter de ulykkelige Krigsaar, der gik forud for 1660, vare i en saadan Nød og Elendighed, at man i næsten alle Købstæder følte sig fuldkommen ude af Stand til selv at magte Styrelsen, ja, endog kun i ringe Grad mente at have Kræfter til at tage Del i den. Det blev da overladt de kongelige Embedsmænd at overtage Ledelsen. Det skete naturligt. Der er ikke noget mærkværdigt i det, og der er neppe Tvivl om, at det var den Vej, man, som Tidsforholdene laa, maatte gaa. I Løbet af de følgende Tider skabtes — for Resten med meget haarde Fødselsveer — en god og fortræffelig Embedsstand i Danmark, og jeg tror, man kan sige, at i Løbet af det 18de Aarhundrede kom denne Embedsstand til at betyde overmaade meget for Landets og ikke mindst for Købstædernes Udvikling.

Men det er klart, at det Tidspunkt maatte komme, da man i Købstæderne voksede fra det Formynderskab, som denne Embedsmandsstand var kommen til at øve. Først prøvede man paa at tage Del i Styrelsen. Det udviklede sig langsomt fra 1750 op igennem de følgende Tider, og nu endelig er man kommen til det Tidspunkt i Danmark, hvor man kan sige, at Borgerne selv ere i Stand til at tage Ledelsen

af Byernes Sager uden at have en Embedsmand til at hjælpe og passe paa, saaledes som det hidtil har været Tilfældet. I den øvrige Verden er Udviklingen forlængst med faa Undtagelser slaaet ind i dette Spor. Ikke blot i England, hvor det frie Købstadsstyre stadig har været opretholdt, men ogsaa i talrige andre Stater er man gaaet fuldstændig bort fra Embedsmandsstyret. I et Land som Frankrig, hvor man i Napoleonstiden havde faaet skabt af det udmærkede, fra Revolutionen efterladte Menneskemateriale en ypperlig Embedsstand, er man ikke desto mindre i den følgende Tid gledet bort fra Embedsmandsstyret i Byerne og gaaet over til det frie Borgerstyre. Danmark kan i den Henseende i Øjeblikket siges at staa som en Undtagelse fra Regelen, og der er neppe Grund til at tro, at vi ikke herhjemme skulde være modne til det Borgerstyre, som man i andre Lande har ment at kunne lade Befolkningen i Byerne gaa over til.

Det er vel ogsaa saaledes, at denne Opfattelse nu er den sejrende. Den har gammel Overmagt her i Folketinget, og nu vil det vel kunne ventes, at næsten hele Folketinget vil slutte sig om denne Tanke. Den har desuden fundet Tilslutning hos det foregaaende Ministerium. Naar der blev indbragt et privat Lovforslag herom, kan man maaske sige, at de daværende Forslagstillere ved den Hastighed — jeg ved ikke, om man tør sige den Energi —, hvormed de handlede, foregreb den daværende Indenrigsministers Ønske, idet han ellers formodentlig havde indbragt et lignende Forslag, maaske noget mere udført, maaske noget bedre — den ærede tidligere Indenrigsminister nikker —, og det er jo muligt. Der har ogsaa været foretaget visse forberedende Skridt af Ministeriet og været foranstaltet nogle Undersøgelser for at se, hvorledes Sagen kunde løses, før Ministerskiftet fandt Sted.

Blandt det, der kom frem, var der en Ting, som synes mig at være af megen Betydning, nemlig en Skrivelse fra Justitsministeriet til Indenrigsministeriet om denne Sag. Denne Skrivelse viser, at det her omtalte Ønske ikke blot er et Ønske, som nu rejses fra Borgerne overfor Embedsmændene, men at det lige saa meget er et Ønske, der næres hos Embedsmændene, idet man i Justitsministeriet har den Opfattelse, at Byfogederne nu ere overbebyrdede med Arbejde, og at det derfor vilde være til meget stor Fordel, om man kunde gaa over til at frigøre